

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації
до самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня за спеціальністю D3 «Менеджмент»

Електронний ресурс

УДК 005.511(072)

Б 59

Рецензенти:

Інна ГРУЗІНА – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця;

Руслан МАРКОВ – кандидат економічних наук, доцент, виконавчий директор ЛОГО «Аграрна дорадча служба».

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 11 від 25 червня 2025 року)*

Б 59 **Бізнес-планування** зовнішньоекономічної діяльності : методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» Електронний ресурс / укладачі Ю. С. Пеняк, О. В. Болотна, О. В. Козирєва, Т. П. Шуба, В. І. Ляшевська. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 19 с.)

Видання містить методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності» для студентів економічного факультету спеціальності ДЗ «Менеджмент»: питання та завдання для самостійного опрацювання, ситуаційні вправи і практичні завдання, методичні рекомендації до виконання контрольної роботи, питання й тестові завдання для самоконтролю знань та рекомендовану літературу, і призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

УДК 005.511(072)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2025

© Пеняк Ю. С., Болотна О. В., Козирєва О. В.,
Шуба Т. П., Ляшевська В. І. уклад., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1.САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	6
2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	7
3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	9
4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	12
5.ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	13
6.ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	13
7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ	15
8.КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	16
9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	17

ВСТУП

В умовах інтеграції України у світове економічне середовище, зростання міжнародної конкуренції та активізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств, особливої значущості набуває ефективне бізнес-планування. Успішна реалізація зовнішньоекономічних проєктів неможлива без глибокого розуміння механізмів планування, аналізу ринків, управління ризиками та ресурсами у міжнародному середовищі.

Здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності ДЗ «Менеджмент» мають бути підготовлені до роботи в умовах міжнародної конкуренції, адаптувати бізнес-моделі до специфіки зовнішньоекономічної діяльності та розробляти ефективні бізнес-плани для реалізації зовнішньоекономічних проєктів. Саме тому вивчення дисципліни «Бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності» є важливою складовою підготовки майбутніх фахівців з менеджменту, яка формує стратегічне мислення, здатність до аналізу глобальних викликів і прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності» є підготовка студентів до розв'язання конкретних завдань та прийняття управлінських рішень у галузі зовнішньоекономічної діяльності в умовах ринкової моделі господарювання, зокрема:

- формування сучасного світогляду соціально-ринкової орієнтації;
- освоєння сутності та особливостей бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності;
- освоєння методів та інструментів управління експортними та імпорнтними операціями підприємства;
- набуття навичок практики бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльністю підприємств різних форм власності та сфер діяльності.

Освоєння курсу «Бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності» сприятиме формуванню у здобувачів сучасного економічного мислення та системи теоретичних знань і практичних навичок з бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Після вивчення курсу «Бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності» студенти повинні знати та засвоїти цілі, завдання та можливості використання бізнес-плану, мати чітке уявлення про порядок його складання, оволодіти практичними засобами та методами розроблення.

На основі набутих знань та навичок формуються предметні та фахові компетентності за спеціальністю ДЗ «Менеджмент»:

1. Інтегральна компетентність:

– Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління зовнішньоекономічною діяльністю організацій або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог міжнародного середовища.

2. Загальні компетентності:

– ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

3. Спеціальні (фахові) компетентності:

– СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

– СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

– СК11. Здатність аналізувати можливості розвитку міжнародного бізнесу з урахуванням глобальних трендів, на основі розуміння інноваційної природи зростання економічних систем та характеру кризових явищ та циклічних процесів на світових ринках.

– СК12. Здатність організовувати, планувати ефективну роботу мультинаціональних компаній у мультикультурному середовищі з використанням перспективних бізнес-моделей.

– СК13. Здатність формувати стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств на засадах експорт орієнтованого розвитку із врахуванням потенціалу цифрових трансформацій у світовій економіці.

– СК14. Здатність створювати умови для забезпечення та підтримки інвестиційного та інноваційного потенціалу організації, що займається зовнішньоекономічною діяльністю.

Згідно з вимогами освітньо-професійних програм здобувачі мають досягти наступних результатів:

– ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

– ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

– ПРН12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом).

– ПРН14. Демонструвати знання і розуміння крос-культурного контексту комунікацій та управління, адаптувати їх до ситуаційних умов професійної діяльності в сфері менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

– ПРН15. Ідентифікувати складові інвестиційно-інноваційної системи корпорації, здійснювати ефективний міжнародний трансфер технологій, володіти практичними навичками бізнес-планування та управління стартап-проектами в умовах зовнішньоекономічної діяльності.

– ПРН16. Організовувати систему ефективного управління транснаціональною корпорацією, використовуючи прогресивні інструменти діагностики та консалтингу.

– ПРН19. Ідентифікувати та аналізувати можливий вплив сучасних трендів світової економіки на функціонування суб'єктів міжнародного бізнесу, зокрема транснаціональних корпорацій, розуміти особливості розвитку світової економіки та прогнозувати його напрями.

1. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою частиною навчального процесу, яка відіграє важливу роль у процесі формування майбутнього фахівця. Мета самостійної роботи – набуття навичок щодо вирішення конкретних практичних завдань і використання отриманих знань у подальшій практичній діяльності.

Основна мета методичних рекомендацій до самостійної роботи, які складено відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», є конкретизація видів самостійної роботи студентів з метою удосконалення процесів освоєння дисципліни, поєднання вивчення теоретичних основ і відпрацювання практичних навичок, виконання і захисту самостійної роботи, єдності навчання та науково - дослідної роботи.

Самостійна робота є важливою формою освітнього процесу, що сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності до самостійного прийняття рішень, поглибленню теоретичних знань та набуттю практичних навичок у сфері бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності.

Основними видами самостійної роботи з дисципліни «Бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності» є:

1. Ознайомлення з навчальною та науковою літературою – вивчення рекомендованих підручників, посібників, статей, нормативно-правових актів, міжнародних стандартів та матеріалів періодичних видань.

2. Виконання дослідницько-аналітичних завдань – підготовка аналітичних оглядів, рефератів, есе, презентацій, інформаційних повідомлень з актуальних тем курсу.

3. Розробка бізнес-плану зовнішньоекономічного проекту – формування концепції, аналіз ринку, оцінка ризиків, розрахунок фінансових показників, стратегічне обґрунтування.

4. Розв'язання практичних завдань і кейсів – моделювання реальних ситуацій зовнішньоекономічної діяльності, прийняття управлінських рішень, оцінка ефективності проектів.

5. Підготовка до модульного контролю та підсумкової атестації – самостійне опрацювання лекційного матеріалу, повторення ключових понять, термінів, методів і інструментів бізнес-планування.

6. Робота з інформаційними ресурсами – пошук, аналіз і систематизація інформації з відкритих джерел (інтернет, бази даних, ресурси міжнародних організацій) для використання у власних розрахунках і обґрунтуваннях.

7. Участь в онлайн-форумах, дискусіях або вебінарах (за можливості) – обговорення сучасних тенденцій міжнародного бізнесу, обмін думками з викладачами та іншими здобувачами.

Методичні рекомендації до самостійної роботи покликані сприяти глибшому розумінню студентами ключових аспектів бізнес-планування в міжнародному контексті, розвитку їхньої здатності до самостійного пошуку, аналізу та застосування інформації, що відповідає сучасним вимогам бізнес-середовища.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки.

Характеристика основних категорій зовнішньоекономічної діяльності. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та їх вплив на національну економіку, класифікація зовнішньоекономічних зв'язків. Види, форми та функції зовнішньоекономічної діяльності. Принципи зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Сутність та особливості бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності.

Сутнісна характеристика бізнес-плану. Об'єктивна необхідність планування підприємницької діяльності. Поняття бізнес-плану. Призначення бізнес-плану та його місце у ринковій системі господарювання. Різновиди бізнес-плану. Мета розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля для бізнес-плану. Поняття та чинники інформаційного поля для бізнес-плану. Джерела отримання інформації. Основні вимоги до інформації. Формування базової інформації для бізнес-плану.

Тема 3. Сучасні моделі бізнес-планування. Зовнішньоекономічний договір.

Основні елементи системи планування. Методи планування. Види планування та їхній взаємозв'язок. Етапи процесу стратегічного планування. Семантика категорії планування зовнішньоекономічної діяльності. Сучасні моделі розробки бізнес-плану. Державна модель бізнес-планування. Міжнародна модель бізнес-планування. Поняття та сутність зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Пошук і вибір контрагента. Структура зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Тема 4. Структура та оформлення бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності.

Основні етапи формування бізнес-плану та його різновиди. Структура бізнес - плану. Логіка розробки бізнес-плану. Фактори впливу на зміст та структуру бізнес-плану. Послідовність розробки бізнес-плану. Основні вимоги щодо оформлення та складання бізнес-плану. Особливості складання бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності. Оформлення резюме.

Тема 5. Особливості складання бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності.

Маркетинговий план. Логіка розроблення плану маркетингової діяльності. Оцінка привабливості ринкових сегментів. Стратегія маркетингу. Методи визначення ефективності рекламної діяльності.

Виробничий план. Цілі та завдання виробничого плану. Структура виробничого плану. Виробнича програма підприємства. Особливості формування виробничої програми.

Організаційний план. Основні цілі та завдання організаційного плану. Структура організаційного плану. Вибір організаційної структури. Значення людського фактора в управлінні організацією.

Фінансовий план. Цілі, завдання та функції фінансового планування. Зміст фінансового плану. Основні табличні форми фінансового плану. Планування доходів і надходжень. Планування витрат і відрахувань. Значення та технологія розробки фінансового плану. Мета складання фінансового плану. Особливості фінансового плану відносно інших розділів бізнес-плану.

Тема 6. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поняття митного регулювання, сутність митного податку. Характеристика основних видів мита. Структура та функції державної митної служби, митного оформлення та контролю

Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Сутність валютного регулювання. Поняття валютних цінностей та валютних операцій. Рівні валютного регулювання. Організація торгівлі іноземною валютою в Україні та специфіка розрахунків за експортно-імпортними операціями.

Система оподаткування ЗЕД в Україні та її основні принципи. Порядок відшкодування ПДВ під час здійснення експортних операцій. Офшорні, оншорні юрисдикції та особливості функціонування офшорного банківського сектора.

Тема 7. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності.

Мета розробки та структура розділу «Оцінка ризиків». Теоретичні основи управління ризиками. Сутність підприємницького ризику. Класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності. Сутність страхування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз потенційних ризиків. Структура та цілі аналізу потенційних ризиків. Концепція управління ризиками. Можливі напрями мінімізації ризиків зовнішньоекономічної діяльності. Оцінка та формування моделі управління ризиками суб'єкта господарювання.

Тема 8. Бізнес-планування як інструмент здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Загальна характеристика суб'єкта підприємницької діяльності та його продукції (послуг). Опис базових галузевих параметрів. Дослідження та аналіз ринків збуту продукції (послуг). Методи прогнозування обсягів продаж. Оцінка ефективності підприємницької діяльності: принципи та методи. Оцінка фінансового стану підприємства.

3.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Назва теми, питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
<p>Тема 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки</p> <p><i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. 2.Вплив зовнішньоекономічних зв'язків на національну економіку. 3.Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків. 4.Види, форми та функції зовнішньоекономічної діяльності. <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Охарактеризуйте взаємозв'язок та взаємообумовленість бізнес-плану і статуту суб'єкта підприємницької діяльності. 2.Проаналізуйте вплив зовнішньоекономічної діяльності на економіку України. Використайте дані Держстату або міжнародних організацій. <p><i>Формат роботи:</i> Підготовка аналітичної доповіді включаючи формування висновків про перспективи ЗЕД для України.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i></p> <p>Розуміння тенденції зовнішньої торгівлі та ролі ЗЕД у розвитку національної економіки. Систематизація та аналіз статистичних даних ЗЕД.</p>	10	14
<p>Тема 2. Сутність та особливості бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності</p> <p><i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування інформаційного поля бізнес-плану 2.Організаційна схема процесу бізнес-планування. 3. Ресурсні обмеження виконання бізнес-плану. 4.Помилки, що трапляються при розробці бізнес-плану підприємства. <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Охарактеризуйте джерела інформації для розробки бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності. 2.Порівняйте особливості бізнес-планування в межах внутрішнього та зовнішнього ринку <p><i>Формат роботи:</i> Аналітичний звіт за результатами виконаних завдань з виділенням особливостей бізнес-планування в ЗЕД.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i></p> <p>Поглиблене розуміння інформації про структуру та функції бізнес-плану. Оцінка і систематизація відмінності та особливості планування ЗЕД.</p>	10	14
<p>Тема 3. Сучасні моделі бізнес-планування. Зовнішньоекономічний договір</p> <p><i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Мета розробки бізнес-плану суб'єкта підприємницької діяльності. 2. Державна та міжнародна модель бізнес-планування. 3.Комерційні моделі бізнес-планування. 4.Поняття та сутність зовнішньоекономічних договорів (контрактів). 	10	14

<p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняйте моделі бізнес-планування. 2. Складіть приклад ключових пунктів зовнішньоекономічного договору. <p><i>Формат роботи:</i> Підготовка презентації з прикладами сучасних моделей бізнес-планування та фрагментом договору.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i></p> <p>Вміння застосувати сучасні моделі бізнес-планування. Навички складання договорів. Розуміння юридичних аспектів укладення міжнародних контрактів.</p>		
<p align="center">Тема 4. Структура та оформлення бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності</p> <p><i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фактори впливу на зміст та структуру бізнес-плану. 2. Послідовність розробки бізнес-плану. 3. Основні вимоги щодо оформлення та складання бізнес-плану. 4. Складання резюме, його призначення та зміст. <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте основні етапи розробки бізнес-плану як документа. 2. Проаналізуйте реальні приклади бізнес-планів (з відкритих джерел), виділіть основні розділи та сформулюйте їх призначення. <p><i>Формат роботи:</i> Аналітичний звіт або таблиця з характеристикою кожного розділу бізнес-плану.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i></p> <p>Побудова повноцінної структури бізнес-плану ЗЕД. Вміння логічно викладати інформацію згідно з вимогами до бізнес-документів.</p>	10	14
<p align="center">Тема 5. Особливості складання бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності</p> <p><i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце та роль підготовчої стадії у процедурі розробки бізнес-плану суб'єкта підприємницької діяльності. 2. Мета та логіка розробки маркетинг-плану. 3. Головні завдання організаційного плану: 4. Особливості складання фінансового плану. <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оберіть продукт або послугу для експорту. Опишіть ринок збуту, виконайте SWOT-аналіз проєкту. 2. Підготувати виробничий план підприємства з орієнтацією на експорт товару. 3. Скласти організаційну структуру підприємства, яке здійснює ЗЕД. <p><i>Формат роботи:</i> Підготовка аналітичного звіту з аналізом зовнішнього ринку за ключовими критеріями (попит, конкуренція, бар'єри входу) та описом технологій, потужностей, логістики.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i></p> <p>Практичні навички у формуванні ключових елементів бізнес-плану. Формування навичок планування реального експортного проєкту. Схема організаційної структури та опис управлінських рішень.</p>	12	14

<p>Тема 6. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності <i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 2. Функції митної служби, митного оформлення та контролю. 3. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. 4. Організація торгівлі іноземною валютою в Україні та специфіка розрахунків за експортно-імпортними операціями. <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте систему оподаткування ЗЕД в Україні. 2. Підготуйте огляд нормативно-правової бази ЗЕД (української та міжнародної). Визначте основні органи, що здійснюють її регулювання. <p><i>Формат роботи:</i> Підготовка інформаційної довідки за результатами виконаних завдань та формування схеми взаємодії інституцій.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i> Розуміння правових засад ЗЕД. Здатність працювати з законодавчими джерелами.</p>	12	14
<p>Тема 7. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності <i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності. 2. Сутність страхування ЗЕД підприємства. 3. Аналіз потенційних ризиків. 4. Можливі напрями мінімізації ризиків ЗЕД. <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведіть SWOT-аналіз проекту, здійсніть оцінювання сприятливих зовнішніх можливостей та загроз реалізації бізнес-проекту. 2. Визначить основні ризики при здійсненні ЗЕД та запропонуйте способи їх мінімізації. <p><i>Формат роботи:</i> Есе з розробкою рекомендацій мінімізації ризиків.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i> Навички виявлення та оцінки ризиків. Вміння аналізувати ризики. Формування управлінського мислення щодо їх нейтралізації.</p>	12	14
<p>Тема 8. Бізнес-планування як інструмент здійснення зовнішньоекономічної діяльності <i>Опрацювати питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка ефективності підприємницької діяльності. 2. Аналіз виконання плану виробництва. Аналіз портфеля замовлень. 3. Методи прогнозування обсягів продаж. 4. Дослідження та аналіз ринків збуту продукції (послуг). <p><i>Виконати завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведіть оцінювання ефективності підприємства, що здійснює ЗЕД. 2. Здійсніть базові фінансові розрахунки для експортного проекту: прогноз доходів, витрат, прибутку. 3. Складіть узагальнений бізнес-план зовнішньоекономічного проекту. <p><i>Формат роботи:</i> підсумковий міні-бізнес-план ЗЕД.</p> <p><i>Очікуваний результат:</i> Побудова комплексного бізнес-плану та фінансової моделі ЗЕД-проекту. Аргументоване обґрунтування доцільності інвестицій у ЗЕД.</p>	12	14
Усього годин	88	112

Завдання спрямовані на формування практичних навичок, аналітичного мислення та вміння застосовувати теоретичні знання на практиці у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання завдання у формі контрольної роботи передбачено робочим навчальним планом і відображає окремі теоретико-практичні питання дисципліни. В рамках самостійної роботи здобувач виконує завдання на тему: «Технологічні підходи до організації бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств» та оформляє отримані результати у вигляді презентації. Це завдання дозволить детально розглянути як теоретичні, так і практичні аспекти технологічного підходу до бізнес-планування в умовах зовнішньоекономічної діяльності.

Критерії оцінювання – до 12 балів для денної форми та до 20 балів для заочної форми навчання.

Приблизний план виконання завдання:

1. Визначте основні етапи та інструменти бізнес-плану для забезпечення ефективної реалізації міжнародних економічних проектів.

2. Визначте вплив сучасних інформаційних технологій на процес бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності (які інструменти дозволяють автоматизувати процеси планування; як це впливає на ефективність та швидкість прийняття рішень).

3. Розробіть бізнес-план для виходу підприємства на міжнародний ринок (будь-яка країна чи регіон на ваш вибір):

- визначте цілі та стратегію міжнародної діяльності.
- опишіть аналіз ринку, визначте можливості та загрози для підприємства.
- розробіть фінансову стратегію (прогноз доходів і витрат, прибутковість, необхідні інвестиції).
- розробіть план реалізації та ризик-менеджмент.

4. Оцініть економічні та соціальні чинники, які можуть вплинути на бізнес-планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства:

- визначте ключові фактори, які треба враховувати при плануванні бізнесу на міжнародному ринку.
- зробіть аналіз законодавчого середовища та культурних аспектів, що можуть вплинути на вибір стратегії.

5. Проаналізуйте конкретний приклад підприємства, яке реалізувало бізнес-план для виходу на зовнішній ринок:

- визначте ключові технології, які були використані для організації бізнес-планування.
- оцініть результативність та проблеми, з якими зіткнулося підприємство.

5.ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД)?
2. Які основні форми ЗЕД існують в Україні?
3. Яке значення має ЗЕД для національної економіки?
4. Які чинники впливають на ефективність ЗЕД?
5. У чому полягає сутність бізнес-планування у сфері ЗЕД?
6. Чим бізнес-план ЗЕД відрізняється від традиційного бізнес-плану?
7. Які цілі переслідує бізнес-план у зовнішньоекономічній діяльності?
8. Які є сучасні моделі бізнес-планування (Lean Canvas, BMC тощо)?
9. Що таке зовнішньоекономічний договір? Які його основні елементи?
10. Які особливості укладання ЗЕД-договору з іноземними партнерами?
11. Які основні розділи містить бізнес-план ЗЕД?
12. Які вимоги висуваються до оформлення бізнес-плану?
13. Як правильно сформулювати резюме бізнес-плану?
14. Які етапи доскладання бізнес-плану для ЗЕД-проєкту?
15. Як враховуються особливості зовнішнього ринку у бізнес-плані?
16. Що таке SWOT-аналіз, і яку роль він відіграє у бізнес-плануванні?
17. Які нормативно-правові акти регулюють ЗЕД в Україні?
18. Які державні органи здійснюють контроль і підтримку ЗЕД?
19. Які міжнародні угоди впливають на зовнішньоекономічну діяльність України?
20. Які основні види ризиків існують у ЗЕД?
21. Якими є методи оцінки та мінімізації ризиків?
22. Що таке матриця ризиків і як її застосовують?
23. Як бізнес-план допомагає в управлінні ЗЕД?
24. Які результати очікуються від ефективного бізнес-плану ЗЕД?
25. Як за допомогою бізнес-плану можна залучити іноземних інвесторів?

6.ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Що є основною метою бізнес-плану ЗЕД?

- а) реєстрація нового підприємства;
- б) отримання сертифікату на товар;
- в) обґрунтування ефективності та життєздатності зовнішньоекономічного проєкту;
- г) створення облікової політики підприємства.

2. В якому розділі бізнес-плану розкриваються питання організації раціональної системи управління кадрами, оцінюється кадровий потенціал і формуються заходи щодо його підсилення:

- а) маркетинг-план;
- б) організаційний план;
- в) план по кадрах;
- г) виробничий план.

3. Який розділ бізнес-плану включає опис технологічного процесу виробництва:
- а) маркетинговий план;
  - б) організаційний план;
  - в) виробничий план;
  - г) фінансовий план.
4. Основна мета використання SWOT-аналізу у бізнес-плануванні — це:
- а) побудова організаційної структури;
  - б) формування логістичної моделі;
  - в) оцінка внутрішніх і зовнішніх чинників впливу;
  - г) розрахунок фінансових показників.
5. Що таке інкотермс (Incoterms):
- а) система обліку митних платежів
  - б) Міжнародні правила тлумачення торгових термінів
  - в) Кодекс податкового резидента
  - г) платіжна система для ЗЕД
6. PEST-аналіз у бізнес-плануванні використовується для:
- а) аналізу внутрішніх ресурсів підприємства;
  - б) прогнозування продажів;
  - в) аналізу політичного, економічного, соціального та технологічного середовища;
  - г) оцінки фінансових ризиків.
7. Що з наведеного є прикладом політичного ризику у ЗЕД:
- а) валютні коливання;
  - б) зміна уряду країни-партнера;
  - в) конкуренція на ринку;
  - г) зниження попиту.
8. Зовнішньою функцією бізнес-плану є:
- а) опрацювання механізму самореалізації, тобто цілісної, комплексної системи управління реалізацією підприємницького проекту;
  - б) ознайомлення різних суб'єктів ділового світу із сутністю та основними аспектами реалізації конкретної підприємницької ідеї;
  - в) залучення позичкового капіталу для розвитку підприємства;
  - г) відображення стратегії підприємства.
9. Що є стислою версією бізнес-плану:
- а) резюме;
  - б) зміст;
  - в) вступ;
  - г) початковий розділ.
10. На якій стадії розроблення бізнес-плану складається резюме:
- а) на початку;
  - б) в середині;
  - в) в кінці;
  - г) після підписання угоди з інвесторами.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

Ситуаційні завдання

Ситуація 1. Аналіз ринку.

Підприємство планує вийти на ринок Польщі з новим видом українського органічного меду. Назвіть можливі потенційні загрози та зовнішні можливості для реалізації продукту. Запропонуйте інструменти мінімізації ризиків.

Ситуація 2. Укладання ЗЕД-договору.

Українська компанія домовляється про експорт меблів у Німеччину. Попередні перемовини проведено, сторони погодили умови. Які ключові пункти обов'язково мають бути у зовнішньоекономічному договорі? Як зміниться зміст договору, якщо продукція транспортується морем?

Ситуація 3. Маркетингова стратегія.

Підприємство ТОВ «АгроПлюс», що спеціалізується на виробництві органічних фруктових соків, планує розширити свою діяльність шляхом виходу на зовнішній ринок. Керівництво компанії розглядає можливість експорту продукції до країн Європейського Союзу, зокрема - до Німеччини, Польщі та Нідерландів. У якості фахівця з зовнішньоекономічної діяльності запропонуйте стратегію виходу на ринок та складіть маркетингову стратегію просування продукції на обраному ринку.

Ситуація 4. Проблема валютного ризику.

Компанія уклала контракт на експорт соняшникової олії, вартість якого зазначена в доларах США. Через 3 місяці курс гривні різко змінився. Який ризик виник для українського експортера? Як можна було б заздалегідь застрахуватися від такого ризику?

Ситуація 5. Бізнес-планування у кризових умовах.

Ви складаєте бізнес-план ЗЕД під час нестабільної політичної ситуації в регіоні. Які б зміни ви б внесли у план реагування на ризики? Як варто адаптувати маркетингову стратегію в такій ситуації?

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть приклади здійснення компаніями бізнес-планування, використовуючи Інтернет-ресурси, дані періодичних видань.

Завдання 2. Обґрунтуйте доцільність планування підприємствами власної діяльності в умовах ринкової економіки. Наведіть приклади найбільш типових помилок в бізнес-плануванні.

Завдання 3. Чи можна вважати бізнес-планом техніко-економічне обґрунтування створення підприємцем бізнесу виключно за рахунок власних коштів без використання зовнішніх джерел? Поясніть відповідь.

Завдання 4. Якою ви бачите формулу успіху Вашого власного бізнесу? Наведіть відомі вам вислови, гасла успішних людей, що мотивують вас в бізнесі.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання наявних форм контролю

Відсоток від макс. балу	Критерій оцінювання
100 %	<ul style="list-style-type: none"> - робота оформлена відповідно встановленим критеріям; - відповідь або презентація правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи; - здобувач має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; - відповідь дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1- 2 незначні помилки з фактичного матеріалу.
75%	<ul style="list-style-type: none"> - робота оформлена з незначними помилками; - відповідь або презентація правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі; - здобувач має навички користування фактичним матеріалом; - допускає 3-4 недоліки.
50 %	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки; - допускає 5-6 недоліків.
25%-10%	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу; презентація та відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; - допускає грубі помилки.
0 балів	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Зарицька О.Л., Симак А.В., Войцеховська В.В., Поліщук І.М., Мирошенко Н.Ю. Бізнес-план: підручник реком. Міністерством освіти і науки України, Львів : Видавництво "Новий Світ-2000", 2021. 303 с.
2. Димченко О.В., Рудаченко О.О., Прасол В.М., Панова О.Д. Європейські стандарти бізнес-планування: навч. посібник / Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 143 с.
3. Варналій З.С., Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Білик Р.Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. / Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
4. Ткач Є.В. Організація власного бізнесу: навчальний. посібник. Чернівці : Видавництво: Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2023. 264 с.
5. Денисенко М.П., Панченко В.А., Шапоренко О.І., Федорак В.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства : навчальний посібник / К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 384 с.
6. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity: навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 244 с.

Допоміжна література

1. Мироненко Є. Управління бізнесом: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 280с.
2. Мельник Л.Г., Карінцева О.І. Економіка і бізнес: підручник. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
3. Ольшанський О. В., Яцун Л. М., Селютін В. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Х. : ХДУХТ, 2019. 103 с.
4. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 292 с.
5. Зінчук Т., Горбачова І., Ковальчук О. та ін. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 519 с.
6. Пеняк Ю.С., Піскунов Р.О., Сердюк І.В. Управління взаємовідносинами з контрагентами в контексті ринкової інфраструктури. *Проблеми сучасних трансформацій*, 2024 (16). URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-04-04>
7. Пеняк Ю.С., Болдовська К.П., Ковальова Т.В., Особливості обліку, оподаткування і подання звітності з операцій зовнішньоекономічної діяльності у контексті новацій податкового законодавства *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління: № 7. 2023.* URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-02>
8. Пеняк Ю.С., Сергієнко О.А. Удосконалення системи контролінгу на підприємствах в умовах цифровізації // *Трансформації особистості, суспільства та ринку праці: виклики майбутнього та вплив на освіту : збірник*

тез доповідей ХНУ імені В.Н. Каразіна, Харків. 2023
 URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/items/4308d747-baa5-4f84-9853-687aaabc62cc>

9. Пеняк Ю.С. Роль бюджетування в управлінні підприємством / *Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку :збірник тез доповідей.* Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. с.374-377.

URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/6c453407-c526-4016-80c1-beb2e5b79fae/content>

10. Пеняк Ю. С., Беляєва Л. А., Абрамова О. С. Інформаційне забезпечення суб'єкта господарювання в сучасній системі управління конкурентноспроможністю // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць.* – Вип. (29) 2019. – С.197-203 [Web of Science].

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuy.gov.ua>

2. Бібліотека Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/LIBRARY>

3. Національна парламентська бібліотека України URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

4. Державний комітет статистики України. URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

5. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>

6. Матеріали ЄС і Ради Європи [Електронний ресурс]. URL: www.isi.gov.uk

7. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: www.europa.eu.com

8. Українська Асоціація Маркетингу URL: <https://www.uam.in.ua/>

9. Господарський кодекс України, 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Пеняк Юлія Сергіївна
Болотна Оксана Володимирівна,
Козирєва Олена Вадимівна
Шуба Тетяна Петрівна
Ляшевська Вікторія Іванівна

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації
до самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня за спеціальністю D3 «Менеджмент»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 25.06.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 1,45. Обсяг 0,729 Мб. Зам. № 234/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна